

žákům podporu pro rozvoj čtenářské gramotnosti. Přesto však ve více než čtvrtině hodin českého jazyka a literatury nebyly čtenářské cíle výuky a učení formulovány a potenciál ke zlepšení existuje v hodinách českého jazyka a literatury i v rámci poskytování podpory žákům. Nejméně častá byla práce se čtenářskými cíli v hodinách fyziky, chemie a v odborných předmětech. Délka praxe učitelů neměla vliv na četnost jejich práce se čtenářskými cíli ani na poskytování podpory žákům pro rozvoj čtenářské gramotnosti. Uvedené poznatky do značné míry odpovídají závěrům obdobného šetření ze školního roku 2015/2016⁶.

Tabulka 2

Práce učitele se čtenářskými cíli (podíl navštívených hodin s výskytem jevu)

Posuzovaný jev	ZŠ	SŠ	Celkem
Učitel seznámí žáky se čtenářskými cíli práce.	66 %	57 %	62 %
Učitel zařídí, aby žáci cílům rozuměli.	63 %	56 %	60 %
Učitel formuluje cíle jako činnosti čtenáře – co bude žák umět jako čtenář.	42 %	42 %	42 %
Učitel nechává žáky vyhodnotit, nakolik cílů dosáhli.	29 %	22 %	26 %
Učitel nechává žáky uvést, co jim pomohlo v učení – k dosažení cílů.	12 %	11 %	12 %

Tabulka 3

Učitelova podpora žákům během výuky pro rozvoj čtenářské gramotnosti (podíl navštívených hodin s výskytem jevu)

Posuzovaný jev	ZŠ	SŠ	Celkem
Učitel v hodině dává najevo respekt k žákovu čtenářskému úsilí a k jeho porozumění textu.	76 %	73 %	75 %
Učitel dává žákům najevo vysoká očekávání a zřetelně vyjadřuje důvěru, že náročných očekávání s ním dosáhnou.	63 %	61 %	62 %
Učitel poskytuje každému žáku, jehož vztah ke čtení, vytrvalost a odolnost jsou nízké, účinnou podporu.	49 %	37 %	44 %

Pro rozvoj čtenářské gramotnosti žáků je přirozeně žádoucí, aby žákům byly vytvářeny příležitosti k práci s textem. Taková možnost, ať již v podobě práce s texty z učebnice, nebo v podobě práce s autentickými texty, byla pozorována téměř ve všech navštívených hodinách⁷ (95 %), přičemž na základních školách žáci častěji pracovali s texty z učebnic, zatímco na středních školách s texty autentickými (viz tabulka č. 4). Žákova práce s texty z učebnic byla častější v cizích jazycích, přírodopise/biologii, dějepisu a zeměpisu, autentické texty byly více využívány ve výchově k občanství, odborných předmětech, fyzice, přírodopise/biologii a českém jazyce. Významné rozdíly nebyly v tomto ohledu pozorovány ani vzhledem k aprobovanosti učitele, ani vzhledem k délce jeho praxe.

6 ČŠI (2016). *Rozvoj čtenářské, matematické a sociální gramotnosti na základních a středních školách ve školním roce 2015/2016. Tematická zpráva*. Praha: Česká školní inspekce. Dostupné z: <<https://www.csicr.cz/cz/Dokumenty/Tematicke-zpravy/Tematicka-zprava-Rozvoj-ctenarske,-matematicke-a-s>>.

7 Podobně jen 6 % ředitelů navštívených škol uvedlo, že žáci jejich školy přímo ve výuce nečtou.